

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (šiesta komora)

z 21. decembra 2021 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana spotrebiteľa – Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky – Článok 1 ods. 2 – Zmluvné podmienky odrážajúce kogentné ustanovenia zákonov alebo iných právnych predpisov – Vylúčenie z pôsobnosti tejto smernice – Úver splatný v cudzej mene – Doložka odrážajúca dispozitívne vnútroštátne ustanovenie – Vplyv neprebratia tohto článku 1 ods. 2 – Článok 3 ods. 1 a článok 4 ods. 1 – Kontrola nekalej povahy zmluvnej podmienky – Článok 8 – Prijatie alebo zachovanie vnútroštátnych ustanovení zaručujúcich spotrebiteľovi vyššiu úroveň ochrany – Vzájomné pôsobenie medzi týmito rôznymi ustanoveniami smernice 93/13“

Vo veci C-243/20,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Polymeles Protodikeio Athinon (Súd prvého stupňa Atény, Grécko) z 5. mája 2020 a doručený Súdnemu dvoru 5. júna 2020, ktorý súvisí s konaním:

DP,

SG

proti

Trapeza Peiraios AE,

SÚDNY DVOR (šiesta komora),

v zložení: podpredseda Súdneho dvora L. Bay Larsen, vykonávajúci funkciu predsedu šiestej komory, sudcovia N. Jääskinen (spravodajca) a M. Safjan,

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– DP a SG, v zastúpení: V. Kontogiannis, dikigoros,

* Jazyk konania: gréčtina.

- Trapeza Peiraios AE, v zastúpení: S. Spyropoulos, dikigoros,
- grécka vláda, v zastúpení: V. Karra, S. Charitaki a A. Magrippi, splnomocnené zástupkyne,
- česká vláda, v zastúpení: M. Smolek, J. Vlácil a S. Šindelková, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: N. Ruiz García a A. Katsimerou, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálnej advokátky, že vec bude prejednaná bez jej návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 1 ods. 2, článku 3 ods. 1, článku 4 ods. 1 a článku 8 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi DP a SG na jednej strane a bankou Trapeza Peiraios AE na druhej strane vo veci údajnej nekalej povahy podmienok uvedených v dodatkoch k zmluve o úvere vyjadrenom v eurách, ktorými bol švajčiarsky frank nahradený eurom.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Druhé a trináste odôvodnenie smernice 93/13 znejú:

„keďže podľa súčasného stavu vnútroštátne právne predpisy umožňujú plánovať len čiastočné zosúladenie; keďže najmä zmluvné podmienky, ktoré neboli individuálne dohodnuté podliehajú tejto smernici; keďže členské štáty by mali mať možnosť výberu, so zreteľom na Zmluvu, poskytnúť spotrebiteľom vysokú úroveň ochrany prostredníctvom vnútroštátnych ustanovení, ktoré sú prísnejšie ako ustanovenia tejto smernice;

keďže sa v zákonných alebo regulačných opatreniach členských štátov, ktoré priamo alebo nepriamo určujú podmienky spotrebiteľských zmlúv, nepredpokladá, že budú obsahovať nekalé podmienky; keďže sa z toho dôvodu nejaví potrebné zaoberať sa podmienkami odrážajúcimi povinné zákonné alebo regulačné opatrenia a zásady alebo ustanovenia medzinárodných dohovorov, ktorých zmluvnou stranou sú členské štáty alebo [S]poločnosť; keďže v tomto ohľade znenie „kogentné zákonné alebo regulačné opatrenia“ uvedené v článku 1 ods. 2 zahŕňa pravidlá, ktoré podľa zákona platia medzi zmluvnými stranami za predpokladu, že neboli vytvorené žiadne iné dohody“.

4 Článok 1 ods. 2 tejto smernice stanovuje:

„Zmluvné podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia a ustanovenia alebo zásady medzinárodných dohovorov, ktorých sú členské štáty alebo spoločenstvo zmluvnou stranou, najmä v oblasti dopravy, nepodliehajú ustanoveniam tejto smernice.“

5 Znenie článku 1 ods. 2 uvedenej smernice v gréckom jazyku obsahuje druhý pododsek, ktorý uvádza:

„výraz ‚kogentné ustanovenia zákonov alebo iných právnych predpisov‘ uvedené v článku 1 ods. 2 zahŕňa pravidlá, ktoré sa podľa zákona uplatňujú zmluvnými stranami v prípade, že sa nedohodli iným spôsobom [*neoficiálny preklad*]“.

6 Článok 3 ods. 1 smernice 93/13 stanovuje:

„Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá[,], sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery [dobrej viery – *neoficiálny preklad*] spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.“

7 Článok 4 tejto smernice stanovuje:

„1. Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 7, nekalosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí.

2. Hodnotenie nekalej povahy podmienok sa nevzťahuje ani k definícii hlavného predmetu zmluvy[,], ani na primeranú cenu a úhradu na jednej strane, ako aj tovar alebo služby dodávané výmenným spôsobom na druhej strane, pokiaľ tieto podmienky sú zrozumiteľné.“

8 Podľa článku 8 uvedenej smernice:

„Členské štáty môžu prijať alebo si ponechať najprísnejšie opatrenia kompatibilné so zmluvou v oblasti obsiahnutej touto smernicou s cieľom zabezpečenia maximálneho stupňa ochrany spotrebiteľa.“

Grécke právo

9 § 291 Astikos Kodikas (Občiansky zákonník) stanovuje:

„V prípade peňažného dlhu vyjadreného v cudzej mene, ktorý sa má zaplatiť v Grécku, má dlžník, pokiaľ nebolo dohodnuté inak, právo platiť v národnej mene s výmenným kurzom cudzej meny účinným v čase a mieste platby.“

10 § 2 ods. 6 zákona č. 2251/1994 zo 16. novembra 1994 o ochrane spotrebiteľa (FEK A' 191), ktorým bola do gréckeho práva prebratá smernica 93/13, v znení uplatňujúcim sa na spor vo veci samej (ďalej len „zákon č. 2251/1994“), stanovuje:

„Všeobecné zmluvné podmienky, ktorých účinkom je výrazné narušenie rovnováhy práv a povinností zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, sú zakázané a neplatné. Nekalosť všeobecnej podmienky, ktorá je súčasťou zmluvy, sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva

uzatvorená, účel zmluvy, všetky osobitné okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, ako aj na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 11 Žalobcovia vo veci samej sú dvaja spotrebitelia s bydliskom v Grécku, kde majú príjmy v eurách. Dňa 3. septembra 2004 uzavreli s bankou so sídlom v tomto členskom štáte Trapeza Peiraios zmluvu o hypotekárnom úvere na dobu 30 rokov. Úver podľa tejto zmluvy bol vyjadrený v eurách a podliehal pohyblivej úrokovej sadzbe stanovenej vzhľadom na sadzbu Euribor za 360 dní.
- 12 Zmluvné strany podpísali 26. marca 2007 a 25. júna 2007 dva dodatky s cieľom premeniť úver z tejto zmluvy, pôvodne vyjadrený v eurách, na švajčiarske franky. Tieto dodatky na jednej strane stanovujú, že vrátenie nesplateného zostatku sa uskutoční vo švajčiarskych frankoch, a na druhej strane, že úroky sa počas prvých troch rokov vypočítajú podľa pevnej sadzby a následne podľa pohyblivej sadzby na základe sadzby LIBOR vo švajčiarskych frankoch za 360 dní.
- 13 Zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že podľa doložky 4.5 tohto posledného uvedeného dodatku „dlžník splatí úver buď v tej istej mene, alebo v zodpovedajúcej hodnote sumy vo švajčiarskych frankoch v eurách, pričom táto zodpovedajúca hodnota sa vypočíta ku dňu platby mesačnej splátky na základe výmenného kurzu dotknutej meny vyplývajúceho z medzibankového trhu s devízami. Tento kurz bude vyšší než kurz, podľa ktorého banka predáva švajčiarsky frank a ktorý je uvedený v dennom vestníku výmenných kurzov banky“.
- 14 Podľa doložky 8.1 ods. 3 nachádzajúcej sa v uvedenom dodatku „v prípade vypovedania zmluvy o úvere si banka okrem dôsledkov, ktoré sú okrem iného stanovené týmto dodatkom, vyhradzuje právo (bez toho, aby bola povinná) premeniť celý nesplatený zostatok na eurá, podľa kurzu banky na predaj švajčiarskeho franku účinného v deň premeny a uvedeného v dennom vestníku výmenných kurzov banky, a pripočítať k zostatku dlžnej sumy úroky z omeškania skladajúce sa zo základných úrokov banky účinných pre hypotekárne úvery, ážia a poplatku v zmysle zákona č. 128/17, zvýšené o 2,5 percentuálneho bodu. Ak je účinná úroková sadzba vyššia, uplatní sa táto vyššia úroková sadzba“.
- 15 Žalobcovia vo veci samej 17. septembra 2018 podali žalobu na banku Trapeza Peiraios na vnútroštátny súd Polymeles Protodikeio Athinon (Súd prvého stupňa Atény, Grécko) v prvom rade s cieľom dosiahnuť jednak vyhlásenie neplatnosti uvedených dodatkov a jednak obnovenie predchádzajúceho stavu pred ich uzavretím. Na podporu svojej žaloby predovšetkým tvrdia, že doložka 4.5 a doložka 8.1 ods. 3 uvedené vyššie (ďalej len „sporné podmienky“) sú nekalé, a teda neplatné v zmysle § 2 zákona č. 2251/1994. Podľa nich ich banka naviedla na zmenu zmluvy o úvere bez toho, aby ich informovala o hrozacom kurzovom riziku, a to aj napriek tomu, že nemali potrebné znalosti na uvedomenie si tohto rizika.
- 16 Vnútroštátny súd uvádza, že sporné podmienky v podstate preberajú obsah § 291 Občianskeho zákonníka, ktorý umožňuje dlžníkovi, pokiaľ nebolo dohodnuté inak, zaplatiť v Grécku svoj dlh vyjadrený v cudzej mene buď v tejto mene, alebo v národnej mene podľa výmenného kurzu uvedenej meny účinného v čase a mieste platby.
- 17 Tento súd sa preto pýta, či môže preskúmať nekalú povahu sporných podmienok, hoci článok 1 ods. 2 smernice 93/13 vylučuje zo svojej pôsobnosti „zmluvné podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia“.

- 18 Okrem toho vnútroštátny súd zdôrazňuje, že článok 1 ods. 2 smernice 93/13 v gréckom znení vyníma spod preskúmania nekalej povahy zmluvné podmienky odrážajúce dispozitívne ustanovenia zákonov alebo iných právnych predpisov, ale nebol výslovne prebratý do zákona č. 2251/1994, ktorým sa zabezpečuje prebratie smernice 93/13 do gréckeho práva.
- 19 V tejto súvislosti vnútroštátny súd uvádza, že v gréckej judikatúre existujú rozdiely, pokiaľ ide o otázku, či v prípade, že chýba akékoľvek ustanovenie vnútroštátneho práva, ktoré by výslovne zahŕňalo vylúčenie uvedené v článku 1 ods. 2 smernice 93/13, možno vnútroštátnu právnu úpravu napriek tomu vykladať tak, že ho preberá, v dôsledku čoho by nebolo možné preskúmať nekalú povahu zmluvnej podmienky, ktorá iba opakuje zákonné ustanovenie dispozitívnej povahy, akým je § 291 Občianskeho zákonníka.
- 20 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu tak vyplýva, že Areios Pagos (Kasačný súd, Grécko) vo svojom rozsudku č. 4/2019 prijatom na plenárnom zasadnutí rozhodol, že hoci vylúčenie stanovené v článku 1 ods. 2 smernice 93/13 nebolo prebraté do gréckeho práva osobitným a výslovným ustanovením, napriek tomu je obsiahnuté v § 2 ods. 6 zákona č. 2251/1994 na základe výkladu, ktorý je v súlade s právom Únie a cieľom tejto smernice. Podľa tohto rozsudku „ak sporná zmluvná podmienka odráža kogentné alebo dispozitívne ustanovenie vnútroštátneho práva, už z podstaty veci je nepredstaviteľné, aby sa tým narušila rovnováha medzi zmluvnými stranami alebo aby bola zmluvná podmienka nekalá. Takáto podmienka teda vôbec nepatrí do pôsobnosti zákona č. 2251/1994“. Uvedený rozsudok spresňuje, že tak je to v prípade ustanovenia zmluvy o hypotekárnom úvere, ktorá odráža obsah § 291 Občianskeho zákonníka.
- 21 V návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa však uvádza, že tento výklad nebol prijatý jednomyselne. Podľa menšinového názoru vyjadreného v rámci Areios Pagos (Kasačný súd) sa nemožno domnievať, že vylúčenie stanovené v článku 1 ods. 2 smernice 93/13 je obsiahnuté v článku 2 ods. 6 zákona č. 2251/1994, keďže výnimky z preskúmania nekalej povahy podmienky sa musia vykladať reštriktívne. Uvedený menšinový názor sa opiera o skutočnosť, že ako uvádzajú dvanásť odôvodnení a článok 8 tejto smernice, touto smernicou sa pristupuje len k čiastočnej a minimálnej harmonizácii, pričom členským štátom sa ponecháva možnosť poskytnúť spotrebiteľom vyššiu úroveň ochrany. Údajne práve s týmto cieľom grécky zákonodarca pri prebratí uvedenej smernice zámerne vylúčil výnimku stanovenú v jej článku 1 ods. 2. Iný výklad § 2 ods. 6 zákona č. 2251/1994 by bol podľa neho v rozpore so snahou gréckeho zákonodarcu poskytnúť spotrebiteľom väčšiu ochranu a predstavoval by neprijateľný výklad *contra legem*.
- 22 Vnútroštátny súd spresňuje, že jeho vlastní členovia väčšinou zastávajú tento posledný uvedený názor a domnievajú sa, že grécke súdy môžu preskúmať nekalú povahu podmienok uvedených v článku 1 ods. 2 smernice 93/13, keďže grécky zákonodarca nezahrnul do vnútroštátneho práva výnimku, ktorá je uvedená v tomto ustanovení.
- 23 Za týchto okolností Polymeles Protodikeio Athinon (Súd prvého stupňa Atény) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Má sa článok 8 smernice 93/13, v ktorom sa stanovuje možnosť členských štátov prijať prísnejšie opatrenia s cieľom zabezpečiť maximálny stupeň ochrany spotrebiteľa, vykladať v tom zmysle, že členský štát môže odmietnuť prebrať článok 1 ods. 2 smernice 93/13 do vnútroštátneho práva a povoliť súdne preskúmanie zmluvných podmienok, ktoré odrážajú zákonné alebo regulačné ustanovenia kogentných alebo dispozitívnych právnych predpisov?

2. Možno dospieť k záveru, že článok 1 ods. 2 prvý a druhý pododsek smernice 93/13, hoci sa výslovne neprebral do gréckeho práva, bol gréckym zákonodarcom prijatý nepriamo, prostredníctvom obsahu článku 3 ods. 1 a článku 4 ods. 1 uvedenej smernice, ktoré sa prebrali do ustanovenia § [2] ods. [6] zákona č. 225[1]/1994?
3. Patrí do pojmu nekalé zmluvné podmienky a do ich rozsahu, tak, ako sa vymedzujú v ustanoveniach článku 3 ods. 1 a článku 4 ods. 1 smernice 93/13, výnimka uvedená v článku 1 ods. 2 prvom a druhom pododseku uvedenej smernice?
4. Možno podmienku uvedenú v zmluve o spotrebiteľskom úvere uzatvorenej medzi spotrebiteľom a úverovou inštitúciou, ktorá odráža obsah dispozitívneho ustanovenia práva členského štátu, preskúmať z hľadiska nekalého charakteru všeobecných zmluvných podmienok v súlade s ustanoveniami smernice 93/13, ak takáto podmienka nebola samostatne dohodnutá?“

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 24 Trapeza Peiraios tvrdí, že na návrh na začatie prejudiciálneho konania ako celok, ako aj na každú z položených otázok sa vzťahuje viacero dôvodov neprípustnosti. V podstate tvrdí, že po prvé tento návrh nijako nesúvisí s predmetom sporu vo veci samej a navrhuje Súdnemu dvoru, aby vydal poradné stanovisko. Po druhé Areios Pagos (Kasačný súd) už podľa nej ukončil diskurz vo vnútroštátnej judikatúre, ktorá je spomenutá v uvedenom návrhu, a Súdny dvor nemá právomoc vyjadrovať sa k výkladu ustanovení vnútroštátneho práva, ktorých sa žalobcovia vo veci samej dovolávajú ako jediných. Po tretie sú niektoré otázky predložené vnútroštátnym súdom údajne nepresné, ba až nezrozumiteľné.
- 25 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora prináleží len vnútroštátnemu súdu, ktorému bol spor predložený a ktorý musí niesť zodpovednosť za prijaté súdne rozhodnutie, aby s prihliadnutím na konkrétne okolnosti veci posúdil tak nevyhnutnosť prejudiciálneho rozhodnutia na vydanie svojho rozsudku, ako aj relevantnosť otázok, ktoré predkladá Súdnemu dvoru a ktoré sa považujú za relevantné. Preto pokiaľ sa položená otázka týka výkladu alebo platnosti právneho predpisu Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť, okrem prípadu, ak je zjavné, že požadovaný výklad nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, ak ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými a právnymi podkladmi potrebnými na užitočnú odpoveď na uvedenú otázku (rozsudok z 2. septembra 2021, OTP Jelzálogbank a i., C-932/19, EU:C:2021:673, bod 26, ako aj citovaná judikatúra).
- 26 Rovnako bolo ustálené, že v rámci konania upraveného v článku 267 ZFEÚ, vychádzajúceho zo zreteľného rozdelenia úloh medzi vnútroštátne súdy a Súdny dvor, jedine vnútroštátny súd je oprávnený vykladať a uplatňovať ustanovenia vnútroštátneho práva, zatiaľ čo Súdny dvor je oprávnený len rozhodnúť o výklade alebo platnosti textu Únie na základe skutočností, ktoré mu uviedol vnútroštátny súd [pozri v tomto zmysle rozsudky z 29. apríla 2021, Bank BPH, C-19/20, EU:C:2021:341, bod 37 a citovanú judikatúru, ako aj z 10. júna 2021, Ultimo Portfolio Investment (Luxembourg), C-303/20, EU:C:2021:479, bod 25 a citovanú judikatúru].

- 27 V prejednávanej veci sa vnútroštátny súd pýta na význam a obsah viacerých ustanovení práva Únie s cieľom určiť, či môže pristúpiť k preskúmaniu nekalej povahy sporných podmienok na základe smernice 93/13. Žiada totiž Súdny dvor o výklad článku 1 ods. 2, článku 3 ods. 1, článku 4 ods. 1 a článku 8 tejto smernice, pričom spresňuje, že účelom zákona č. 2251/1994, na ktorý sa žalobcovia vo veci samej konkrétne odvolávajú, je prebratie uvedenej smernice do gréckeho právneho poriadku. Uvedený súd navyše dostatočne jasne a presne uviedol skutkové okolnosti sporu vo veci samej, ako aj právny rámec, do ktorého patria, z čoho vyplýva, že nie je pravda, že položené otázky nesúvisia s predmetom tohto sporu ani že majú hypotetickú povahu.
- 28 Z toho vyplýva, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je prípustný.

O veci samej

O štvrtej prejudiciálnej otázke

- 29 Svojou štvrtou otázkou, ktorú treba preskúmať ako prvú, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 1 ods. 2 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že z pôsobnosti tejto smernice vylučuje podmienku zahrnutú do zmluvy uzavretej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, ktorá odráža dispozitívne ustanovenie zákona alebo iného právneho predpisu, teda ustanovenie uplatňujúce sa automaticky v prípade, že sa zmluvné strany nedohodli inak, a to aj vtedy, ak uvedená podmienka nebola individuálne dohodnutá.
- 30 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že článok 1 ods. 2 smernice 93/13 vylučuje z jej pôsobnosti zmluvné podmienky, ktoré odrážajú „kogentné zákonné alebo regulačné ustanovenia“, čo je výraz, ktorý vzhľadom na trinásť odôvodnenie tejto smernice zahŕňa tak ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré sa uplatňujú medzi zmluvnými stranami bez ohľadu na ich voľbu, ako aj ustanovenia, ktoré majú dispozitívnu povahu, teda ustanovenia, ktoré sa uplatňujú automaticky, ak medzi zmluvnými stranami neexistuje iná dohoda (rozsudok z 2. septembra 2021, OTP Jelzálogbank a i., C-932/19, EU:C:2021:673, bod 28, ako aj citovaná judikatúra).
- 31 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že znenie smernice 93/13 v gréckom jazyku je jediné, v ktorom článok 1 ods. 2 tejto smernice obsahuje druhý pododsek, ktorého znenie zodpovedá zneniu záverečnej časti trinásteho odôvodnenia tejto smernice, podľa ktorého výraz „kogentné zákonné alebo regulačné opatrenia“ uvedené v tomto ustanovení „zahŕňa pravidlá, ktoré podľa zákona platia medzi zmluvnými stranami za predpokladu, že neboli vytvorené žiadne iné dohody“.
- 32 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora sa nemôže formulácia použitá v jednej z jazykových verzií ustanovenia práva Únie chápať ako jediný základ na výklad tohto ustanovenia, ani jej nemôže byť daná prednosť pred ostatnými jazykovými verziami. Ustanovenia práva Únie sa totiž majú vykladať a uplatňovať jednotným spôsobom pri zohľadnení existujúcich verzií vo všetkých jazykoch Únie. V prípade rozporu medzi rôznymi jazykovými verziami textu práva Únie sa má predmetné ustanovenie vykladať podľa všeobecnej štruktúry a účelu právneho predpisu, ktorého je súčasťou (rozsudok z 9. júla 2020, Banca Transilvania, C-81/19, EU:C:2020:532, bod 33 a citovaná judikatúra).

- 33 Pokiaľ ide o všeobecnú štruktúru smernice 93/13, Súdny dvor rozhodol, že článok 1 ods. 2 tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá, ale ktorá odráža pravidlo, ktoré sa podľa vnútroštátneho práva uplatňuje medzi zmluvnými stranami, pokiaľ v tejto súvislosti nebolo dohodnuté inak, nepatrí do pôsobnosti tejto smernice (rozsudok z 9. júla 2020, Banca Transilvania, C-81/19, EU:C:2020:532, bod 37).
- 34 V tejto súvislosti Súdny dvor spresnil, že skutočnosť, že zmluvná podmienka odrážajúca niektoré z ustanovení uvedených v článku 1 ods. 2 smernice 93/13 nebola individuálne dohodnutá, nemá vplyv na jej vylúčenie z pôsobnosti tejto smernice. V súlade s článkom 3 ods. 1 smernice 93/13 je totiž absencia individuálneho dojednanie podmienkou začatia preskúmania nekalej povahy podmienky, ku ktorej nemôže dôjsť, ak zmluvná podmienka nepatrí do jej pôsobnosti (rozsudok z 9. júla 2020, Banca Transilvania, C-81/19, EU:C:2020:532, bod 36).
- 35 Pokiaľ ide o účel smernice 93/13, Súdny dvor mnohokrát spresnil, že vylúčenie z pôsobnosti tejto smernice vyplývajúce z jej článku 1 ods. 2 je odôvodnené skutočnosťou, že v zásade možno legitímne predpokladať, že vnútroštátny zákonodarcia našiel rovnováhu medzi všetkými právami a povinnosťami zmluvných strán niektorých kategórií zmlúv, t. j. rovnováhu, ktorú mal normotvorca Únie výslovne v úmysle zachovať (rozsudok z 10. júna 2021, Prima banka Slovensko, C-192/20, EU:C:2021:480, bod 32 a citovaná judikatúra). Okrem toho Súdny dvor spresnil, že okolnosť, že takáto rovnováha bola dosiahnutá, nepredstavuje podmienku na uplatnenie vylúčenia uvedeného v článku 1 ods. 2, ale odôvodnenie tohto vylúčenia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. júla 2020, Banca Transilvania, C-81/19, EU:C:2020:532, bod 27, ako aj uznesenie zo 14. októbra 2021, NSV a NM, C-87/21, neuvyverejnené, EU:C:2021:860, bod 31).
- 36 Z toho, čo bolo uvedené v bodoch 33 až 35 vyplýva, že vnútroštátne súdy by z hľadiska smernice 93/13 nemali skúmať nekalú povahu podmienky uvedenej v zmluve, ktorá bola uzavretá medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, aj keď táto podmienka nebola individuálne dohodnutá, ak táto podmienka odráža ustanovenie zákona alebo iného právneho predpisu, ktoré je „kogentné“ v zmysle článku 1 ods. 2 uvedenej smernice, pričom tento pojem zahŕňa nielen ustanovenie, ktoré sa uplatňuje medzi zmluvnými stranami nezávisle od ich vôle, ale aj ustanovenie dispozitívnej povahy, to znamená také, ktoré sa uplatňuje automaticky vtedy, ak sa zmluvné strany nedohodli inak, v zmysle judikatúry citovanej v bode 30 tohto rozsudku.
- 37 Prejednávajúcim vnútroštátnym súdom prislúcha preveriť, či sa na dotknutú podmienku vzťahuje článok 1 ods. 2 smernice 93/13 z hľadiska kritérií, ktoré vymedzil Súdny dvor, t. j. s prihliadnutím na povahu, všeobecnú štruktúru a ustanovenia dotknutých zmlúv o úvere, ako aj na právny a skutkový kontext, do ktorého patria, pričom treba zohľadniť skutočnosť, že vzhľadom na cieľ ochrany spotrebiteľa sledovaný touto smernicou sa výnimka uvedená v článku 1 ods. 2 tejto smernice vykladá reštriktívne (pozri v tomto zmysle rozsudok z 20. septembra 2017, Andriuc a i., C-186/16, EU:C:2017:703, body 30 a 31).
- 38 V prejednávanej veci sa vnútroštátny súd domnieva, že sporné podmienky, ktoré zrejme neboli vyrokované zmluvnými stranami dotknutej zmluvy o úvere, reprodukujú obsah § 291 Občianskeho zákonníka, ktorý kvalifikuje ako zákonné ustanovenie dispozitívnej povahy.
- 39 Treba však pripomenúť, že tomuto súdu prislúcha, aby uplatnením kritérií uvedených v bode 37 tohto rozsudku preskúmal, či všetky podmienky, ktoré boli pred ním napadnuté, skutočne odrážajú ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré sú kogentné v zmysle článku 1 ods. 2 smernice 93/13, pričom tie z uvedených podmienok, na ktoré sa nevzťahuje táto kvalifikácia, z tohto dôvodu nemožno vylúčiť z pôsobnosti uvedenej smernice. Skutočnosť, že niektoré podmienky odrážajúce

takéto zákonné ustanovenia nespádajú do pôsobnosti smernice 93/13, neznamená, že platnosť iných podmienok, ktoré sú uvedené v tej istej zmluve a na ktoré sa nevzťahujú zákonné ustanovenia, by nemohla byť posúdená vnútroštátnym súdom z hľadiska uvedenej smernice (rozsudok z 20. septembra 2018, OTP Bank a OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, bod 66).

- 40 Vzhľadom na už uvedené treba na štvrtú otázku odpovedať tak, že článok 1 ods. 2 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že z pôsobnosti tejto smernice vylučuje podmienku zahrnutú do zmluvy uzavretej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, ktorá odráža dispozitívne ustanovenie zákona alebo iného právneho predpisu, teda ustanovenie uplatňujúce sa automaticky v prípade, že sa zmluvné strany nedohodli inak, a to aj vtedy, ak uvedená podmienka nebola individuálne dohodnutá.

O druhej a tretej prejudiciálnej otázke

- 41 Svojou druhou a treťou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 1 ods. 2 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že súdy členského štátu sú povinné vylúčiť z pôsobnosti tejto smernice podmienky, ktoré sú uvedené v tomto článku 1 ods. 2, aj keď uvedené ustanovenie podľa nich nebolo formálne prebraté do právneho poriadku tohto štátu, a či sa v takom prípade uvedené súdy môžu domnievať, že tento článok 1 ods. 2 bol do vnútroštátneho práva začlenený nepriamo prostredníctvom prebratia článku 3 ods. 1 a článku 4 ods. 1 tejto smernice.
- 42 Táto otázka vychádza z predpokladu, že vzhľadom na to, že článok 1 ods. 2 smernice 93/13 nebol výslovne prevzatý do gréckej právnej úpravy, ktorou sa zabezpečuje jej prebratie, Areios Pagos (Kasačný súd) rozhodol na základe výkladu vnútroštátneho práva, ktorý sa považuje za výklad v súlade s touto smernicou, že vylúčenie z pôsobnosti tejto smernice uvedené v jej článku 1 ods. 2 sa v uvedenej právnej úprave nachádza implicitne, keďže toto vylúčenie je obsiahnuté v § 2 ods. 6 zákona č. 2251/1994, ktorým sa prebral článok 3 ods. 1 a článok 4 ods. 1 uvedenej smernice.
- 43 Pokiaľ ide v prvom rade o dôsledky neprebratia článku 1 ods. 2 smernice 93/13 do vnútroštátneho práva, treba zdôrazniť, že ustanovenia tejto smernice sa majú uplatňovať jedine na prípady, ktoré nie sú vylúčené z jej pôsobnosti, najmä z dôvodu vylúčenia, ktoré zavádza uvedený článok 1 ods. 2 za podmienok, ktoré vymedzuje (pozri v tomto zmysle rozsudky z 26. marca 2020, Mikrokasa a Revenue Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty, C-779/18, EU:C:2020:236, bod 50, ako aj z 9. júla 2020, Banca Transilvania, C-81/19, EU:C:2020:532, bod 23 a citovanú judikatúru).
- 44 Ďalej treba konštatovať, že článok 1 ods. 2 smernice 93/13 vylučuje z jej pôsobnosti podmienky, ktorých sa týka, najmä podmienky odrážajúce kogentné ustanovenia zákonov alebo iných právnych predpisov. V dôsledku toho napriek prípadnému neprebratiu tohto článku 1 ods. 2 do právneho poriadku členského štátu to nič nemení na skutočnosti, že preskúmanie súladu takýchto zmluvných podmienok z hľadiska požiadaviek tejto smernice a nepriamo z hľadiska kogentných vnútroštátnych ustanovení, ktoré odrážajú, nie je stanovená v práve Únie.
- 45 Takéto neprebratie totiž nemôže zmeniť pôsobnosť smernice 93/13, ktorá musí byť v zásade rovnaká vo všetkých členských štátoch, s výhradou úprav, ktoré sú povolené právom Únie. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že členské štáty si ponechávajú najmä možnosť uplatňovať ustanovenia uvedenej smernice ako vnútroštátne právne normy na situácie, ktoré nepatria do

pôsobnosti tejto smernice, pokiaľ je to zlučiteľné s cieľmi sledovanými touto smernicou a so Zmluvami (pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. apríla 2020, *Condominio di Milano*, via Meda, C-329/19, EU:C:2020:263, body 32 až 38).

- 46 Napokon vzhľadom na kontext, do ktorého patrí konanie vo veci samej, ako je uvedené v bodoch 18 až 22 a 42 tohto rozsudku, treba preskúmať, či v prípade, že článok 1 ods. 2 smernice 93/13 nebol výslovne prebratý do právneho poriadku členského štátu prijatím výslovného a osobitného právneho ustanovenia v tomto zmysle, sa súdy tohto štátu môžu, či dokonca musia, domnievať, že uvedené ustanovenie bolo prebraté implicitne prijatím vnútroštátnych ustanovení, ktorými sa prebrali článok 3 ods. 1 a článok 4 ods. 1 tejto smernice.
- 47 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že článok 1 ods. 2 smernice 93/13 obmedzuje pôsobnosť systému ochrany pred nekalými podmienkami, ktorý bol zavedený touto smernicou, zatiaľ čo jej článok 3 sa týka pojmu nekalé podmienky a článok 4 rozsahu posúdenia nekalej povahy takýchto podmienok v rámci uvedenej smernice.
- 48 Okrem toho, ako už Súdny dvor rozhodol, akýkoľvek nástroj práva Únie sa uplatňuje na danú situáciu len v rozsahu, v akom táto situácia patrí do pôsobnosti tohto nástroja (uznesenia zo 14. apríla 2021, *Credit Europe Ipotecar IFN a Credit Europe Bank*, C-364/19, EU:C:2021:306, bod 32 a citovaná judikatúra, ako aj zo 14. októbra 2021, *NSV a NM*, C-87/21, neuvverejnený, EU:C:2021:860, bod 37). Navyše zo samotnej štruktúry smernice 93/13 jasne vyplýva, že prípadné posúdenie nekalej povahy podmienky z hľadiska ustanovení tejto smernice, a najmä jej článkov 3 a 4 si vyžaduje najskôr určiť, či dotknutá podmienka patrí do pôsobnosti tejto smernice, najmä vzhľadom na vylúčenie uvedené v článku 1 ods. 2 uvedenej smernice (pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. júna 2021, *BNP Paribas Personal Finance*, C-609/19, EU:C:2021:469, body 23 a 26, ako aj uznesenia zo 14. apríla 2021, *Credit Europe Ipotecar IFN a Credit Europe Bank*, C-364/19, EU:C:2021:306, bod 33, a zo 14. októbra 2021, *NSV a NM*, C-87/21, neuvverejnené, EU:C:2021:860, bod 38).
- 49 Preto ak článok 1 ods. 2 smernice 93/13, ktorého cieľom je vymedziť pôsobnosť tejto smernice, nebol formálne prebratý do právneho poriadku členského štátu prostredníctvom výslovného a osobitného ustanovenia právneho predpisu, súdy tohto štátu sa nemôžu domnievať, že toto ustanovenie bolo nepriamo začlenené do tohto právneho poriadku prostredníctvom prebratia článku 3 ods. 1 a článku 4 ods. 1 tejto smernice, ktoré nemajú rovnaký predmet.
- 50 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na druhú a tretiu otázku odpovedať tak, že článok 1 ods. 2 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že podmienky uvedené v tomto článku 1 ods. 2 sú vylúčené z pôsobnosti tejto smernice, aj keby uvedené ustanovenie nebolo formálne prebraté do právneho poriadku členského štátu, a že v takom prípade sa súdy tohto členského štátu nemôžu domnievať, že uvedený článok 1 ods. 2 bol do vnútroštátneho práva začlenený nepriamo prostredníctvom prebratia článku 3 ods. 1 a článku 4 ods. 1 tejto smernice.

O prvej prejudiciálnej otázke

- 51 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 8 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že nebráni prijatiu alebo zachovaniu ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré majú za následok uplatnenie systému ochrany spotrebiteľov stanoveného touto smernicou na podmienky uvedené v článku 1 ods. 2 tejto smernice.

- 52 Najskôr treba konštatovať, že vnútroštátny súd a žalobcovia vo veci samej sa zrejme zhodujú na tom, že neprebratie vylúčenia stanoveného v článku 1 ods. 2 smernice 93/13 do gréckeho práva zákonom č. 2251/1994 implicitne sleduje, na základe článku 8 tejto smernice, cieľ zvýšiť úroveň ochrany spotrebiteľov oproti tej, ktorá je zaručená touto smernicou. Vo svojich písomných pripomienkach však Trapeza Peiraios a grécka vláda odmietajú, žeby vnútroštátny zákonodarcu mal takýto zámer.
- 53 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvoru prislúcha, aby v rámci rozdelenia právomocí medzi Súdny dvor a vnútroštátne súdy zohľadnil skutkový a právny rámec, do ktorého patria prejudiciálne otázky, tak ako ich vymedzilo rozhodnutie vnútroštátneho súdu podať návrh na začatie prejudiciálneho konania, v dôsledku čoho preskúmanie návrhu na začatie prejudiciálneho konania nemožno vykonať s ohľadom na výklad vnútroštátneho práva, ktorý presadzuje vláda členského štátu alebo účastník konania vo veci samej (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. apríla 2021, État belge (Okolnosti, ktoré nastali po prijatí rozhodnutia o odovzdaní), C-194/19, EU:C:2021:270, bod 26 a citovanú judikatúru).
- 54 Po tomto spresnení však treba pripomenúť, že podľa dvanásteho odôvodnenia smernice 93/13 táto smernica vykonáva iba čiastočnú a minimálnu harmonizáciu vnútroštátnych právnych predpisov týkajúcich sa nekalých podmienok a ponecháva členským štátom možnosť, so zreteľom na Zmluvu o FEÚ, zabezpečiť spotrebiteľom vyššiu úroveň ochrany prostredníctvom vnútroštátnych ustanovení, ktoré sú prísnejšie než ustanovenia tejto smernice. Z článku 8 uvedenej smernice navyše vyplýva, že členské štáty môžu prijať alebo ponechať si prísnejšie ustanovenia zlučiteľné s touto Zmluvou v oblasti, na ktorú sa vzťahuje táto smernica, s cieľom zabezpečiť vyššiu úroveň ochrany spotrebiteľa (pozri v tomto zmysle rozsudky z 2. apríla 2020, Condominio di Milano, via Meda, C-329/19, EU:C:2020:263, bod 33, a z 3. septembra 2020, Profi Credit Polska, C-84/19, C-222/19 a C-252/19, EU:C:2020:631, bod 84).
- 55 Zo znenia článku 8 smernice 93/13 vyplýva, že možnosť, ktorú majú členské štáty podľa tohto ustanovenia s cieľom zvýšiť úroveň ochrany spotrebiteľa, sa uplatňuje „v oblasti obsiahnutej touto smernicou“, ktorá sa vzťahuje na podmienky, ktoré môžu byť nekalé a ktoré sa nachádzajú v zmluvách uzatvorených medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom.
- 56 Pokiaľ ide o článok 1 ods. 2 smernice 93/13 v spojení s jej trinástym odôvodnením, z pôsobnosti tejto smernice vylučuje niektoré podmienky v spotrebiteľských zmluvách, najmä tie, ktoré odrážajú kogentné ustanovenia zákonov alebo iných právnych predpisov.
- 57 Článok 1 ods. 2 smernice 93/13 nezasahuje do možnosti členských štátov, ktorá je uvedená v dvanástom odôvodnení a článku 8 tejto smernice, zabezpečiť vyššiu úroveň ochrany spotrebiteľa prostredníctvom vnútroštátnych ustanovení, ktoré sú prísnejšie než ustanovenia uvedenej smernice, a to v súlade so Zmluvou o FEÚ.
- 58 Okrem toho v rozsudku z 3. júna 2010, Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid (C-484/08, EU:C:2010:309, body 30 až 35, 40 a 43), týkajúcim sa prepojenia medzi možnosťou, ktorú poskytuje článok 8, a výnimkou z mechanizmu vecného preskúmania nekalých podmienok, ktorý je stanovený v článku 4 ods. 2 smernice 93/13, Súdny dvor po tom, čo konštatoval, že podmienky uvedené v tomto článku 4 ods. 2 patria do oblasti obsiahnutej v smernici 93/13 a že preto sa článok 8 tejto smernice uplatňuje aj na uvedený článok 4 ods. 2, rozhodol, že tieto dve ustanovenia nebránia vnútroštátnej právnej úprave umožňujúcej súdne preskúmanie nekalej povahy takýchto podmienok, ktorá zaručuje spotrebiteľom vyššiu úroveň ochrany, než je tá, ktorú stanovuje táto smernica.

- 59 Súdny dvor neskôr pripomenul, že podmienky uvedené v článku 4 ods. 2 smernice 93/13 nie sú predmetom posúdenia prípadnej nekalej povahy, ale skutočne patria do oblasti obsiahnutej touto smernicou v zmysle jej článku 8 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 30. apríla 2014, Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, bod 41), a že ustanovenie vnútroštátneho práva, ktoré sprísňuje obsah výnimky stanovenej v uvedenom článku 4 ods. 2, prispieva k cieľu ochrany spotrebiteľa sledovanému touto smernicou (rozsudok z 3. septembra 2020, Profi Credit Polska, C-84/19, C-222/19 a C-252/19, EU:C:2020:631, bod 85).
- 60 Existuje však rozdiel medzi článkom 1 ods. 2 smernice 93/13, ktorý vylučuje z vecnej pôsobnosti tejto smernice prvú kategóriu zmluvných podmienok, a článkom 4 ods. 2 tejto smernice, ktorý nestanovuje túto pôsobnosť, ale vylučuje z posúdenia nekalej povahy druhú kategóriu zmluvných podmienok, ktoré patria do pôsobnosti tejto smernice (pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. júna 2010, Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, C-484/08, EU:C:2010:309, bod 32).
- 61 Preto treba konštatovať, že podmienky uvedené v článku 1 ods. 2 smernice 93/13 nepatria do oblasti upravenej touto smernicou a že v dôsledku toho sa článok 8 tejto smernice neuplatňuje na uvedený článok 1 ods. 2.
- 62 Po tomto konštatovaní však treba uviesť, ako bolo pripomenuté v bode 45 tohto rozsudku, že členské štáty môžu uplatňovať ustanovenia tejto smernice na situácie, ktoré nepatria do pôsobnosti tejto smernice, pokiaľ je to zlučiteľné s cieľmi sledovanými touto smernicou a so Zmluvami (pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. apríla 2020, Condominio di Milano, via Meda, C-329/19, EU:C:2020:263, bod 37).
- 63 V dôsledku toho treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 8 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni prijatiu alebo zachovaniu ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré majú za následok uplatnenie systému ochrany spotrebiteľov stanoveného touto smernicou na podmienky uvedené v článku 1 ods. 2 tejto smernice.

O trovách

- 64 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (šiesta komora) rozhodol takto:

- Článok 1 ods. 2 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že z pôsobnosti tejto smernice vylučuje podmienku zahrnutú do zmluvy uzavretej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, ktorá odráža dispozitívne ustanovenie zákona alebo iného právneho predpisu, teda ustanovenie uplatňujúce sa automaticky v prípade, že sa zmluvné strany nedohodli inak, a to aj vtedy, ak uvedená podmienka nebola individuálne dohodnutá.**

2. Článok 1 ods. 2 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že podmienky uvedené v tomto článku 1 ods. 2 sú vylúčené z pôsobnosti tejto smernice, aj keby uvedené ustanovenie nebolo formálne prebraté do právneho poriadku členského štátu, a že v takom prípade sa súdy tohto členského štátu nemôžu domnievať, že uvedený článok 1 ods. 2 bol do vnútroštátneho práva začlenený nepriamo prostredníctvom prebratia článku 3 ods. 1 a článku 4 ods. 1 tejto smernice.
3. Článok 8 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni prijatiu alebo zachovaniu ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré majú za následok uplatnenie systému ochrany spotrebiteľov stanoveného touto smernicou na podmienky uvedené v článku 1 ods. 2 tejto smernice.

Podpisy